

2 №
janvar 14 LUN
2 №
janvar 14 ЛУН
1933 vo.

VELƏTÇAN GAZETA

(Велотчан газета)

Vil alfavit komitet-
lən da Okronolən
organ

ВІЛ алфавіт коми-
тетлөн да Окроно-
лөн орган

A D R E S:
Кудымкар, ОКРИК-лэн
Prezidium

A d P E C:
Кудымкар ОКРІЕЛОН
Президіум

РЕГӨ 1-іш ДЕКАДАӨ

ПЕТӨ 1-іе ДЕКАДАӨ

**Әни не озаа моэ, кәр вьдса voloşış vermise velətçынь әтик—кык mort, әни
omән uzaliş massa lewə kulturaән**

Markşistsko—leninskəj vospitanņo uçət gramotaa skolaьн.

Бзът задача sulalə skola озьн: velətçışsezəs pərtнь soznatelnəj da aktivnəj stroitellezə klassezтəm socialişteskəj obsestvoьн.

Рьдьна i paşkьта munə əkonomi-
ceskoj krizis kapitalişteskəj çuzəma
hozajstvo vьлн, a mijan sodə i вьд-
мə socialişteskəj stroitelstvo. Lenin-
lən suəm kьvvez „kinəş kin“ вьдсəн
lois socializmdor, panьт kapitalizmlə,
кьз карьн siz i dərevnəьн.

Sizə skolalə kolə tədmətnь velə-
tçışsezəs, кьз SSSR-ьн socialişteskəj
hozajstvo vermis kapitalişteskəj çu-
zəma hozajstvoəs. Mijan socialiş-
teskəj hozajstvo вьдсəн veşkətlə na-
rodnəj hozajstvoən, кьз mijan splos-
nəj kollektivizacija baza vьлн çoza
likvidirujtçə kulačestvo кьз klass.

Velətçışlə kolə vezərtнь, sto socia-
lišteskəj hozajstvo SSSR-ьн voştis
gospodstvo kapitalişteskəj hozajstvo
uvtьн masinnəj texnikaən, industriali-
zacija uspexhez vьлн zoraləm masin-
nəj texnika şelskəj hozajstvoьн ber-
gəтə sija socialişteskəj hoz-voa. Sovet-
skəj sojuz uçət mu uzalan hozajstvois,
ozьkşə letki-petki kreşşanskəj hozaj-
stvois pəris med бзът hozajstvoa
stranaə. Kurssezlə kolə tədmətnь, ve-
lətçışsezəs, sto raboçəj klass aslas
partija veşkətləməн keris med şəkt
da əddən бзът задача: vermis ətlasa
viz-mu üzьн kreşşanskəj hozajstvoezis
pərtнь бзът hozajstvoə

Velətçışlə kolə vezərtнь, sto бзът
uspexhez socializm stroitəьн mije
vermim voşнь pravilnəja nuəтəм Lə-
ninskəj politika partijaьн bura peş-
əməн med opasnəj əнnə kadьн veş-
kьт opportunizmkəт, i кьз kulackəj
agenturakəт, siz-zə i sulga satəvvez-
kəт da primirencestvokəт, kəda ətməz
otsalə veşkətləн i sulgaləн satəvvezlə.

Kurssez vьлн kolə tədmətnь ve-
lətçışsezəs kьəəm məd vit voşa plan-
lən osnovnəj poliţiceskəj da hozaj-
stvennəj zadəçəz, med velətçışsez
tədisə, sto бзът mogəн məd pja-
tiletkaьн loə: „Vuzəz likvidirujtнь ka-
pitalizm uvtьrəs, siz-zə

klassez otir kolasьн, вьдəs вьрəтнь
priçinaez, кьşəн sogməнь klassez da
əksploatacija. Pərtнь вьд uzaliş otir-
rəs mijan stranaьн soznatelnəjəş da
aktivnəj stroitellezə klasstəм socialiş-
teskəj obsestvo suvtəтəьн.“

Kurssezlə kolə dugəvvtəg kaz-
məтньн velətikə çuləтəм materijal

jьлш, med velətçışsez ləçьта vizisə
şin klassez kolasьн peşəьн, sto
kapitalis uvtьr da klassez likvidiruj-
təм vəгьн eso pantaşlas ne əтьr
klassovəj borьa, socialişteskəj stroj-
ka nuətikə torja rajonnəьн, torja
momenttez pьrtikə olanə. Kurssezlə
kolə mobilizujtнь velətçışsezəs aktiv-
nəja uzavнь, klassovəj vraggez likvi-
dirutəьн.

Kurssezlə kolə viştavнь velətçışsez-
lə, sto məd pjailetkaьн siz pondam
kuzнь uzavнь, mьj nəkəг oz lo ka-
pitalişteskəj strojьн. Çorьт Lenin-
skəj rukovodstvo partijaьн, plan şər-
ri suvtəтəм hozajstvo SSSR-ьн, prirod-
nəj bogatstvoez mijan stranaьн i
əntuziazm üzьн proletarijat da kol-
hoznəj kreşşanstvoən—vot mьj vьлн
lebas proizvoditəлnoş raboçəjləн da
fabrikaezlən.

Kurssez vьлн kolə vezərtнь velə-
tçışsezlə, sto бзът задача məd pja-
iletkaьн, mədnoз suvtəтнь narodnəj
hozajstvo, кьз suəнь, — rekonstruktij-
rujтнь sija, sto şelskəj hozajstvoьн
masinnotraktornəj stancijaez omən ku-
tasə kolkozzez i mexanizirujtasə şel-
skəj hozajstvo; no jonməтнь kolhoz-
zez mədnoз vospitajтнь kolhoznəj
massaez, med sьлən i mьvkьd i əvi-
çəj vəli socialişteskəj, —eta uəz
kolə puktьнь бзът vñimanņo.

Velətçışsezlə kolə vezərtнь, sto
SSSR məd pjailetkaьн вьдсəн mez-
dişas əkonomikaьн kapitalişteskəj
stranaezşan; SSSR məd pjailetkaьн
texnikaən suvtas med oza (pərvəj
mestaə). Socialişteskəja planirujтəм
promьşjennoşt, omən nuəтəм kolle-
ktivizacija, texnika vьлə suvtəтəм şel-
skəj hozajstvo, kədija sek loas torəн
industrialnəj proizvodstvoьн —sek oz
pondь torjotçьнь kar dərevnaşan, oz
pondь tətçьнь, etija-pə raboçej, a
sija pə kreşşanin zenьtzьka viştavнь:
dərevna da kar kolasьн əsas razniça
velətçışseslə kolə vezərtнь, sto məd
pjailetkaьн koknit industrija jьvнь
pondas unaən pərtьtzьka, supьта le-
bas materijalnəj blagosostojanņo ra-
boçəj da kolhozniklən.

Məd pjailetka moggezəн tədmə-
təм vəгьн kurssezlə kolə mobilizujтнь
velətçışsezəs aktivnəja versitнь pərvəj
pjailetka Staļin jort kvəт uslovjo
osnova vьлн.

Internacionalnəj vospitanņo

Skolalə kolə mьtçavнь, кьз вьд
nacija SSSR-ьн ətlasa frontəн peşə-
нь əksploatorrezkəт. Vuzəz вьрəтнь
nacijaez kolasьн peşəм, med ez vəv
velikoderzavnəj sovinizm, antişemi-
tizm, med ətik nacija, mədik nacija
vьлə vizətis кьzi as vьлас. Velətçışlə
kolə təднь, mьj ponda kapitaliştes-
kəj stranaez bьjəтəнь tьskaşнь ətik
nacija mədik nacijakəт; kusəтəнь uza-
lişliş vñimanņo klassovəj borьa vьлə,
nacija nacijakəт peşəьн вьрəтəнь
uzalişliş vьн. Əни, кər pьдьна i paş-
kьта munə kapitalizmləн əkonomi-
ceskəj krizis, kapitalişteskəj stranaez
una çuzəma metodəн peşəнь bьлəнь
raboçəj klassliş vezəг, veləтнь asmoz-
nas, kernь as kipod uvtə, sto uzaliş
klaslən vragьş ne burzuazija, a mə-
dik nacijaez. Velətçışlə kolə təднь,
кьз kolə uzaliş klaslə ləşəтçьнь mez-
dişнь vil vojnaez lewəм berdiş, med
uzaliş вьд mu vьliş vezərtis ətlasa
intiressez uzaliş klasliş, suvtis panьт
burzuazijalə ətlasa frontəн SSSR-kəт,
pərtis imperialişteskəj vojna graz-
danskəj vojnaə.

Propaganda aslanьм strana ovorona ponda

Skolalə kolə вьдтньн revolucija
ponda peşışsezəs.

Velətçışsezlə kolə vezərtнь, sto
mirьн ətik proletarskəj gosudarstvo-
SSSR, kəda loə oçəçestvoən вьд mu-
vьvşə uzalişsezlə.

Xəzajstvoləн kapitalişteskəj sişte-
malə SSSR suvtətis panьт aşşis sociali-
şteskəj siştema, kəda doştizennoezəн
əни ləddişə вьдсəн mir.

Gigantskəj doştizennoez SSSR-ьн,
кər mije vit voşa plan tьrtim nəl
voən, socializm uvtə suvtətim jon fun-
dament, bednackəj şerednackəj mas-
sa kreşşanstvoьн bergəтis socializm-
lan; kolhoznik lois jon pьkəтəн so-
vetvskəj vьləş; splosnəj kollektivizacija
baza vьлн supьта likvidirujtçə kula-
čestvo, кьз klass; SSSR sulalə-ni tuj
vьлн klassezтəм socialişteskəj obse-
stvoə.

Вьдсəн mədnoз kapitalişteskəj
stranaezьн: nьлən omən promьşlennəj
krizis, kəda ətlaaşə krizisəн mu-viz
uzaləьн, dassez miļionəн uzalişsez oz
vermə əzьньн uz (бзът bezrabotica),
uzaliş uztəg vetləтəн olə eьgьн, eьg
ozlanə şə soda i soda.

бзът doştizennoez SSSR-ьн da umə-
la oləм uzalişsezlən kapitalişteskəj
stranaezьн lewəтəнь revolucionnəj pod-
jom mirovəj proletariat kolasьн.

(Vizəт mədər kьşokis)

Propaganda aslanym strana oborona ponda

(Prodolzenno)

Burzuazija nađejtčə petnə mirovəj ekonomičeskəj krizis is toko vojna pyr; burzuazija, kəz biis, polə SSSR-is, kədi ja-pə ызjətə mirovəj proletarijatas revolucijə. SSSR burzuazija oзыn, kəz synn zel, lunis-luna ləgys burzuazija-lən SSSR vьvtə sodə, kəz likoradka-yn, burzuazija ləšətcə vojna kezə, med nьtyn SSSR-as i pərtyn sija kolonijə.

Skolalə kolə gotovitnə velətcishezəs sulavny SSSR-dor, kər kovsas-kuznə tьskašnə burzuazijakət.

Vojennəj delo berdə velətcynə skola-lyn kolə urokkez vьryn, no natodil suvtətm programma šərti 30 čas kezə. Velətcishezə kolə vezərtyn, mьjlə velətcynə vojennəj deloyn, tədnə sto gərd armija mijan sulalə uzališ otir ponda. Tədnə, kəz vəditcynə vintovkaen, učet kalibra oruzijoen, kəz vəditcynə protivogazzezan, kьeəm ximizacija vojennəj deloyn, kəz mexanizirujtčə vooruzeŋno.

Antireligioznəj vospitanŋo

Malogramotnəj otir kolasyŋ eməš ənəz una otir, kədna verujtəny jenlə, kьvzəny gort gəgəryn oliš tədiš mort-tezliš (koldunnezliš). Bьd prirodnəj javlenŋo—kьšəŋ mьj sogmə da čuzə, kьšəŋ zər, lьm, kəz levtynə urozaj iso „tədišsez“ velətm šərti una otir puktəny jenšəŋ, nəlki otirliš ətə-məd kolasyŋ oləŋ, ətiklə-pə vek ovnə goləŋ, mədiklə bogatəŋ“ kulackəj agentura pešə vəvtəny mortliš jur, vištəvny, šo-pə etija jenšəŋ, i etə

velətm šərti una uzališ otirləŋ pədə klassovəj borba.

Skolalə kolə ošnə šinnez velətcishezliš, med nija vezərtisə, mьj sija religija, mьjlə sija jur vəvtə otirliš.

Skolalə kolə ještəstvoznəŋno velətm šərti mьtčəvny, sto prirodaŋ abu nem seteəm, kədi ja nemis sogməm, avuiš kerəm jen, sto kəz prirodnəj javlenŋoezəŋ, siz i mort oləmyŋ eməš pričinaez, kьšəŋ mьj sogmə, kəz ətik javlenŋo vizšə mədik javlenŋošəŋ

Pešəny vil oləŋ ponda.

Kolə otir kolasyŋ kapitalisticeskəj čuzəma velətmə əkonomikaŋ da mort vezəryn vьrətnə. Bьd uzališ otirəs stranaŋ pərtyn soznatelnəj da aktivnəj strojiteləzə klasstəŋ socialištičeskəj obsestvoyn. Vil oləŋ suvtətm ponda kolə puktəny ызt uz.

Etyšəŋ skola oзыn sulaləny əddən ызt moggez: propagandirujtyn vil oləŋ da ləšətnə sija kollektivnəj forməzə—kəz organizujtyn da polzujt-cynə ətləsa stolovəjjezəŋ, jašliezəŋ, čəlad orsaninyn is.o. Bьeəmika kolə vištəvny, mьj ponda vьdəs etə keršə

kəz vil-moz vьdlyn čəlad, mezdatnə inpaləs ozyšə ki-kok kartaləŋ uvtiš.

Nacmen otir kolasyŋ kolə suvtətnə skolalə uz natodil zdorovjo jylis. Skolalə kolə tədsəšnə, kьeəm sogəttez eməš etə mestəzəŋ (čəkotka, uməl višəŋ is.o.), kьšəŋ nija sogməny i mьjlə vizšəny əddənzьk nekulturnəj otir kolasyŋ. Kolə tədmətnə velətcishezəs kəz əni pešə Sovet vlaš sogəttezkət i kьeəm zakonnəz etə ponda ležšəny, kədnija čozəzьka vermasə vьrətnə nacmen otir kolasyŋ una čuzəma sogəttezə.

Markšistsko-Leninskəj vospitanŋoŋn forməz da metoddez

Kursez vьlyn markšistsko-leninskəj vospitanŋo kolə nuətnə to kьeəm forməz da metoddez šərti:

1. Markšistsko-leninskəj vospitanŋo nuətm torja disciplinaezyn: a) obsestvovedenno da tekussəj politika čas, b) ještəstvoznəŋno, matematika, geografija i. s. o.

2. Velətcishezəŋ obsestvennəj uz praktika vьlyn.

3. Polit-prosvet uz velətcishezə kola syn.

4. Dobrovolnəj obsestvoezləŋ uz.

1. Markšistsko-Leninskəj vospitanŋo nuətm torja disciplinaezyn:

a) obsestvovedenno da tekussəj politika čas.

Obsestvovedennoŋn zanətijəz kolə nuətnə bešədaezəŋ načəlnəj partij-nəj skola programma šərti (selxoz rajonnez ponda), kəda ležəŋ C.K. VKP(b)-əŋ. Programma kolə čulətnə XVII partijnəj konferencijališ rešennoez oləmə pьrtəməŋ.

Malogramotnəjjezəs obsestvovedenno velətm ləddižə əddən ызt markšistsko-leninskəj vospitanŋo forməŋ. Sijən, velətišlə kolə vьeəma ləšətcynə zanətijəz kezə; tədməvny mьj tədəny velətcishez, mьjən nija əddənzьka interesujtəny, bešəda kerikə vošnə mestnəj materjal, organizujtyn əkskursijəz i. s. o.

Burzьka i pьdьnzьka pozas čuləvny obsestvovedennois kurs kər velətiš pondas vьeəma tədnə torjən vьd velətcisəs, siz-zə i gruppaezəs, mьj nьja tədəny, kьeəm nьlən razvitije.

Velətnə pondətcikə velətišlə kolə kernə medozyn (vvodnəj) bešəda, med velətcishezəs tədmətnə, kьeəm materjal kolə čuləvny, mьj ponda sija kolə tədnə. Sek nija pondasə vezərtəməŋ da burzьka čuləvny programmaiš materjal. Vvodnəj bešəda suvtətikə velətišlə kolə vošnə primerrez velətcishez oləŋ jylis, kəz nь-gəgər munə klassovəj borba i mьj pantalə socialištičeskəj stroitelstvo nuətikə.

Vil materjal velətnə pondətcikə kolə pyr vizšəny ozyšə čulələŋ materjal berdə (učetьkšəŋ-ызьtьkə, matьnzьkšəŋ-ьlnzьkə). Boštəŋ primer: kər velətcə materjal „planovəj xozajstvo, vit voləŋ plan“, kolə pondətcynə kolxoz-sovхоз planšəŋ, nəlki nь učəstokkezəŋ, kədnə burəzьk tədəny velətcishez.

Med velətcishezə kuzisə uzəvny as kezəŋ da krepiťnə čulələmsə, kolə bešədaŋ vištələŋ jylis əəktynə ləddətnə knigaiš, zenьtika gizlənə tetradə, kuznə kossynə kьvəktətiš i. s. o. Materjal med ez vəv una da šəkt. nīgaiš ləddətnə kolə šətnə nə unəzьk čəšə. Velətiš-kultarmeječlə kolə suvtətnə voprosnik 3-4 voprosə knigaiš ləddətm materjal jylis, kəda šərti velətcishez šətnə očəkvəvez (ətvətež).

Gəzətkət uzəlikə velətcishezəŋ so-də obsəj da političeskəj obrazovanno, materjal čuləlikə vьdəs suvtətcə ortčəŋ tekussəj kampanijəzəkət. Sijən etə uz vьlə kolə puktəny una vьŋ da vnimaŋno, velətnə giznə štəngəzətə i s. o. Gəzətkət uzəlikə una lo-as ətləsa as kьv velətm jylis.

Burzьka tədəŋ ponda kurs nuətikə velətcishezə kolə pyr čulələŋ materjal jylis kazmətləny. Etə ponda juəvlynə velətcishezliš torjən, gruppaezəŋ, kernə zenьt dokladdez (əddənzьk god čuləlikə), šətnə koknitik kontrolnəj uzzez i s. o. Obsestvovedenno kolə siz suvtətnə, med sija as šəras nuətis vьdəsəŋ disciplinaez i tujdətiš velətm. Obsestvovedenno vьlə šətm čəseziš kolə torjətnə natodil čəseze tekussəj politika ponda. b) Markšistsko-Leninskəj vospitanŋo matematikaŋ, ještəstvoznəŋnoŋn da mədik disciplinaezyn.

Skolaŋ markšistsko-leninskəj vospitanŋo torja obseobrazovatelnej disciplinaezyn (matematikaŋ, ještəstvoznəŋnoŋn, geografijaŋ, as kьlyn i məd) nuətcə obsestvenno-političeskəj materjal vьlyn, toko med velətikə nə zugnə disciplinaez, med suvtətm obseobrazovatelnej minimum (kəda kolə velətnə) čorəta vəli tədəŋ.

Siz, matematika velətikə velətcishez tədmasəny, kəz munə oləŋ setəəm primer: masinizacija sodtə uzəŋ proizvoditelnoš cьfraez šərti velətcishez əšnə səstəma pondasə tədnə mьjlə kolə masinizirujtyn uz.

Geografijaŋ velətcə: kьeəm əkonomika as rajonyn məd rajonnəz šərti, kьeəm proizvodstvo pozə organizujtyn as rajonyn i strana oborona jylis, internacionalnəj vospitanŋo jylis i s. o.

Ještəstvoznəŋno velətməŋ velətcishez suvtətnə markšistsko-leninskəj mirovozeŋno vьlə. Velətiš ponda vizətnə nə ozyšə moz, kər velətišə, avuiš-pə jenə vьdəs kerəm švetsə. Ještəstvoznəŋno šərti velətišlə kolə tədnə, sto religija da nauka nekьz oz vermə nə toko ətləŋ munny, nəlki ortčəŋ „suləvny“ religija vəvtə jur, „nauka-oštə tuj oləŋ.

2. Obsestvennəj uz praktika vьln.

Teorija velətikə kolə bura jitn velətcəm praktičeskəj uzkat. Eta jьliš Postьsev jort to mьj vištalis: Setən ed i vьn marksistko-leninskəj vospitanqolən mьla sija vizsə teorija da revolucionnəj praktika vьln, nь əta-məd vьn-šətamьn vil obsestvennəj stroj suvtətnь” „nem i vajitnь, sto bolsevistskəj vospitanqolən med bur skolaən loə vьd mortən aktivnəja uz nuətam socialističeskəj strojitelstvoьn (CK. VLKSM III plenum vьln). Kolə kuznь suvtətnь əta-məd vьrьn materjal med obsestvennəj uz ez sorlav velətnь programma šərti kurs, a otsa-lis-vь vьdəs disciplinaezьn velətnь materjalsə čozььka da čorьtzьka. Obsestvennəj uz jitčə partijnəj, komsomo-

lskəj, sovhoz da kolhoz politiko-prošvetitəlnəj uz nuətan plankət i dolzen nuətcьnь hoz-polit kampanijaez osno-va vьln.

Velətcışsezəs kolə tədmətnь praktičeskəj uz jьliš, med nija tədisə, sto eta vьzt uz socialističeskəj strojitelstvo nuətamьn. Obsestvennəj uz dolzen otsavnь mədnoə vospitajtnь velətcışsezəs i šetnь nьlə kollektivnəja uzalan navьkkez.

Sek, kər velətcışlə kьeəm-livo organizacija šetas obsestvennəj uz (selsovetьn, kolhoz pravlenqolən i məd). skolalə kolə otsavnь uz nuətnь. Skola i organizacijaez ətlasa plan šərti, ətlasa frontən nuətamьn politiko-vospitatəlnəj uz.

3. Polit-pročvet uz velətcış sez kolasьn.

Eta forma marksistko-leninskəj vospitanqolən nuətcə pьr čorьta suvtətam plan šərti. Skola ətlən politprošvet učrezdenqozkət (klub, ləddətan kerku, biblioteka, gərd peləsok) suvtəta plan siz, med i skola proizvodstvennəj planьn i politprošvet učrezdenqoz planьn vəli vištalam velətcışsezkət uz nuətam jьliš i šetəm natodil vremjo. Bur politprošvet uzən kolə ləddətnь: knigaez da gazet-tez gorən ləddətam, nığaez novjətam, besedaez, kino, radio, rьttez „gramota ponda“, internacinalnəj da antireligiosnəj rьttez, əkskursijaez, politboj da texboj (kər ətik gruppa juašə, a mədik kьv vizə) i s. o.

4. Dobrovolnəj obsestvoez-lən uz

Dobrovolnəj obsestvoez (Osoaviachim, MOPR, SVB, ODN) velətcışsezlə šetən əddən vьzt vospitanqo. Jeeə velətcışsez kolasiš əktənь vil člennez, kolə suvtətam plan šərti dugdsvtag nuətnь uz, mьjlə kolənь eteəm organizacijaez i s. o. Vьdsən velətan uz nuətikə velətcışsez kolasьn kolə organizujtnь soc. vermašəm, udarničestvo, vstrečnəj plannez i s. o.

Kolə, med-vь vьdsən velətcışsez vəlisə udarnikkezьn kьz proizvodstvo vьln, siz i velətamьn.

Politexničeskəja velətam

Politexničeskəja velətam em tor kommunističeskəj vospitanqolən, „kəda velətcışsezlə dolzen šetnь „naukališ osnovaez,“ tədmətnь velətcışsezəs „teorijaən da praktikaən proizvodstvo-kət, jitnь velətam proizvodstvokət“ (1931 vo šentabr 5 lunša VKP(B) CK-lən načalnəj da srednəj skola jьliš postanovlenno)

Politexničeskəja velətam dolzen tədmətnь velətcışəs, kьz jitčənь proizvodstvoez əta—mədkət i sto nь əta məd jitčəmən sogmə ətik uz-socializm strojitəm. Politexničeskəja velətamьn etijə velətam kolə puktənь nuətan uzə, kəda šərti velətcış vermas tədmavnь navьkkez una čuzəma proizvodstvoьn a ne toko ətik proizvodstvo.

Med teorija vizsis praktika vьln agro-politexničeskəj kurssez nuətamьn obsestvennəj uz i tədmalənь proizvodstvo kolhozьn, sovhozьn, M.T.S.-ьn, no med suvtətam programma skolaən vəli čulaləm čorьta.

Čuzan kьv velətan programma malogramotnəj skolaьn

Mьj kolə šetnь bukvar šərti uzalikə (20 čas.)

Tədmavnь kьv, kьz tor, sornikuzaьn da šorьnь. Tədmavnь kьvjibət kьz tor kьvlən. Tədmavnь sьez da sьpassez kьlən i vezərtnь nija. Jitana sьez da jitantəm sьez.

Vezərtəmən ləddətnь bukvaris kьvvez, da zenьtik šornikuzaez. Torja sьpasseziš əktənь kьvvez, da kuznь nija ləddətnь. Kuznь ləddətnь vьdsə kьvvezən mьj gizəm plakətn vьln, vьveskaez vьln.

Gizan da orfografija texnika.

Gizikə kuznь pukavnь, viznь karandas da tetrad. Kuznь giznь rov nəja, kьk viz kolasət, medvь sьpassez kьvllən ez ətlaəšə. Əta məd kolasьn kьvvez giznь torjən. Vezərtəmən giznь jəz kijən gizəmiš i pečətnəjiš. As duma šərti giznь kьvvez, da zenьtik šornikuzaez. Kuznь giznь zenьtik šornikuzaez da suvtətnь nija ortčən roč šornikuzaezkət. Tədnь mьla kolə šornikuza vьrьn suvtətnь točka. Točka vьrьn pondətcənь giznь vьzt sьpassən. Bьzt sьpas nimməzьn, famillən.

Zorətnь šornitčən da gizəan šorņi

Ləddətam tekstiš, suvtətam juašannez šərti, kuznь viznь oçakьv. Paš kətnь kьvəktət velətcışsezliš vil kьvvezən, kədnija pantašənь uzalikə skolaьn. Velətcışsez ašnьs dumajtənь zenьtik lozunggez, da nija gizənь. Velətcışsez vištəšənь aslanьs uz jьliš skolaьn, mьj nija kerənь kolhozьn aslanьs obsestvennəj uz jьliš.

Ləddəttəm tekst šərti kuznь: a) petkətnь juašən, med sь jьliš pozis vištəšənь b) petkətam juašən vьlə kuznь adzьnь oçakьv v) vištavnь ašsiš duma [mnənnə] g) kuznь, jort vištəšəm dьnə kernь sədtət-

Kьz velətnь bukvar vərьn (100 čas.)

Ləddətan navьkkez

Vezərtəmən da osiskaeztag ləddətnь vьdsə kьvvezən 'zenьtik šornikuzaez, neьzьt (vištəz pozə vošnь učətik čeladlə knigaeziš, gazetəiš, med toko gьriša vəli gizəm.) Kuznь ləddətnь šornikuzaez ne ətik proglasən juašən da gorətan šornikuzaez. Kər šornikuzaьn suvtətcə točka, kər ju-ašən pas.

Gizan da orfografija texnika

Kuznь as duma jьliš giznь kuz šornikuzaez. Kuznь giznь askəttis osiskaeztag. Bьd šornikuza pondətnь giznь vьzt sьpassən, siz-zə vьzt sьpasən gizšən: nimməz, famillo, nimməz derevnaezliš, kolhozzezlən i s. o. Kər kolə vištətn suvtətnь točka, juašən da gorətan pas. Velətnь giznь kьvvez, kьtə pantašənь sьpassez: X, F, C. [Fabrika, kooperacija, kolhoz] Kьtə kolə giznь sьpas „V“ da „L“ [Lazьmьt labič, vartan masina, vugьr]. Kьrəvpьr gizəna kьvtorrez.

Zorətnь šornitčən da gizəan šorņi

Ləddətik, kər pantašənь tədtəm kьvvez kolə suvtətnь vajitnь nь jьliš, med velətcışsez vezərtisə, a sь vərən kьvvezə giznь [burzuazija—proletarijat, burzu Kuznь ləšətnь šornikuza torja kьvveziš. Kьz pozə zen-dətnь šornikuz vajitkə i gizikə. Velətcışsez ətlən velətiškət gizənь adres sьətcəm, spiso a sьvərən velətcışsez askezanьs gizənь etnijə gizəttəsə Kuznь vьeəmaistavnь ašsiš duma. Kuznь zenьtika vištəšənь aslat uz jьliš skolaьn, kolhozьn, obsestvennəj uz nuətamьn.

Velətcışse nuətamьn kьvəktət, kьtčə gizənь vil texničeskəj kьvvez. Kьvəktət nuətat sьpasčukər šərti. Ətlən velətcışsez kerənь obsestvenno—politexničeskəj d'texničeskəj kьvəktət Kuznь giznь: sьətcəm, juər, vermašəm—jьliš dьvor i mukəd gizət.

Nga da gazet uzьn navьkkez.

Tədšəšnь gətaezkət kədnija petənь mijan okrugьn, rajonnezьn. Kьeəm jukəttez eiš gazetaьn, kuznь ləddətnь gazet. Velətcьnь giznь ga-zetaə: Tədmətnь yakət, med vermisa vezertəmən ləddətnь knigəiš: nimməz, nija pьekas

Boštavnь knəz bibliotekəiš da kuznь nija ləddətnь.

**Ñegramotnəj stranaǎn oz tuj stroitnǎ kommunističes-
kəj obfestvo. Ñegramotnəj mort oz vezərt polītika, siǎ
pervo kolə velətnǎ azbukəǎ. Sǎtəg oz lo polītika, sǎ-
təg loasə toko juərrəz, uməl vaşnǎz, skazkiez, no
toko ñe polītka (Lenin).**

Кьз velətcǎnǎ lǎddətnǎ-giznǎ vił alfavit vǎln

Vił Komi Alfavit aǎs veləttəg jurə oz rǎ. Velətcǎtəg on vermǎ gǎz
nǎ, lǎddətnǎ. Med Vił komi Aalfavit ǎozǎkǎ rǎris uzalǎ otir kolasə, kolə
vǎd uǎrezdenno, organizacija berdnǎ vǎrjǎnǎ natodil komissija, ñeto upol-
nomoǎennǎjǎs, kǎdija-vǎ vizətlis, kǎz velətcə komi alfavit.

Sluzassǎjǎz vermasə šetnǎ komissijalǎ, upolnomoǎennǎjǎ askǎsǎjǎšəm
likvidirujtnǎ assǎnǎs ñegramotnošt Vił Alfavit vǎln. Ñekin-kə
oz tǎd Vił Alfavit kovǎs organizujtnǎ kruzok, kǎtcə šetnǎ rukovoditel,
kǎda vermǎs-vǎ velətnǎ Vił Alfavit berdə.

Kult aktiv da kancelarijǎs uzalǎšsez vermasə ǎoza velavnǎ, kolə
nǎlǎ šetnǎ toko zenǎtik srokkəz (10-20 lun). Askǎsǎjǎšəmmez kolə ko-
missijǎezlǎ da upolnomoǎennǎjǎezlǎ proverjajtnǎ.

Nǎ otir kolasǎn, kǎda zik oz tǎdǎ latǎn. alfavit, kolə kutǎcnǎ velə
nǎ sǎpassez kǎemkə šistəma šərti. Sek ǎozǎkǎ munas uz Vił Alfavi
velətcǎmǎn.

Pozə Vił Alfavit velətikə jansətnǎ kujim torǎ, med sǎpassez ǎozǎkǎ
da kokñitǎkǎ velətnǎ, medozǎa tor—sǎpassez, kǎdna Vił komi da i vaz
alfavitǎn ətkod. Etǎ rǎrǎnǎ: A, O, E, I, J, X, K, D Etǎ-zə ǎukərə pozə
rǎrtǎn sǎpas "M", kǎda strokaas toko gizə mǎdnoz. Boštam setsəm kǎv-
vez: ki, kok, Kama i sǎz oǎlǎn. Nem lǎdaitnǎ etnǎ sǎpassez ǎoza tǎd
mašǎsə kǎz lǎddəttǎn, sǎz i giztǎn.

Kər bura pondasə tǎdnǎ etǎ ǎukərt sǎpassez pozə vuznǎ velətnǎ
mǎdik ǎukər sǎpassez (suam lunǎn 2-3 sǎpasən).

Etǎ ǎukərberdnǎ kolə velətnǎ sǎpassez: U R P M G Ъ В Ә Є V
C T L S Z Z Ѕ. Medozǎa sǎpasseziš kǎvvez teǎnǎ. Boštam kujim
sǎpas: u, r, n. Kǎem kǎvvez pozas teǎnǎ, kǎdna vǎln pozas lǎddətnǎ i
giznǎ? Ker, Kerku Mun, Ur, Una, Kuran, i sǎz oǎlǎn. Mǎd lunǎ boštam
med kujim bukva. p, m, d. Oni tǎdǎm sǎpassez. Tǎdǎm meš, kǎv
šorñikuzaezǎn lǎddətnǎ da giznǎ.

Kər velətcǎšsez bura tǎdnaləsə etnǎ bukvasə pozas vuznǎ velətnǎ
nǎvǎt sǎez: N, L, D, S, Z, T. Nǎkət-zə pozə velətnǎ: Ѕ, C.

Estǎn kolə bura suvtǎnǎ ǎorǎt da nǎvǎt sǎez vǎln, boštam kət
primerrez: nǎv, -nǎv, sǎv, -sǎv, lok, -lok dad, -dad. top, -top, kǎz, -kuz, i sǎz
oǎlǎn.

Gizikas kolə burǎkǎ velətcǎnǎ med bura petisə, a ez sorašə: L da
E, Ъ da e, V da Ъ, Ѕ da Ѕ, B da Ъ, R da Z, T da J.

Kər vǎd lun ətik-kǎk bukvaǎn velalan lǎddətnǎ i giznǎ ǎoza velətnǎ.
Vił Alfavit. Ətlǎn kolə velətcǎnǎ giznǎ šorñikuzaez, lozǎggez. Kər gi-
zat vizətə, avu-ja osǎvkaez, a to mukəd rǎrǎs latǎn alfavi sǎpaskət šu-
rǎnǎ vaz alfavitǎs sǎpassez: „sovem, kər kovə sovət, ispowom kər kolə“
„ispolkom“.

Etǎ šərti kutǎt-kə velətcǎnǎ, əddǎn ǎoza pozas vǎavnǎ Vił Alfa-
vit vǎln lǎddətnǎ i giznǎ.

S. ZUBOV.

Velətcǎšsez likpunktǎn

Печатный латинизированный коми алфавит

Aa	Bb	Cc	Çç	Єe	Dd
Đđ	Ee	Əə	Ff	Gg	İi
Jj	Kk	Ll	Łł	Mm	Nn
Ŋŋ	Oo	Pp	Rr	Ss	Şş
Šš	Tt	Țț	Uu	Vv	Xx
Zz	Țț	Țț	Țț	Țț	Țț

Redkollegija: S. F. ZUBOV, TUPICǎN F. A. da KATAEV A. K.